

TERRA, MAR E LUME

Poesía de Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, Croacia, Eslovenia,
Macedonia, Montenegro e Serbia¹

Ursula Heinze de Lorenzo ofrécenos nesta obra a traducción dunha ampla selección de poetas contemporáneos de linguas sudeslavas. Máis de cento cincuenta poetas entre bosnios, búlgaros, croatas, eslovenos, macedonios, montenegrinos e serbios teñen unha pequena proba da súa obra vertida en lingua galega.

Dous ou tres poemas por autor pode ser insuficiente para nos facer unha idea cumprida da súa mensaxe poética; pero unha antoloxía de máis de trescentos poemas, creados no século XX por poetas dos pobos que estiveron unidos na antiga Iugoslavia, pode constituír unha boa mostra dese sentir colectivo e diferenciado que, por riba das grandes crises da organización política, se vén transmitindo de xeración en xeración dentro dos lindeiros de cada país.

A propia traductora manifesta que «por non dominar ben as linguas eslavas apoieime en traduccións feitas a outros idiomas» (p. 7). Esta circunstancia, que en principio podería considerarse unha limitación do traballo traduccional, pode supoñer, no caso dunha antoloxía, unha vantaxe na selección, pois a antóloga pode xa partir de poemas que mereceron unha traducción previa ó inglés, ó francés ou ó alemán.

Todo lector culto, cando non pode acceder directamente á lingua orixinal do autor, valora a traducción de quen si ten acceso a ela. No seu día foi unha satisfacción para os lectores galegos poder ler unha selección da última narrativa chinesa na traducción directa que fixera Fernando Pérez-Barreiro co título *Flores e leña*. Pero non é doado que a nosa comunidade lingüística galega teña tradutores directos de linguas tan distantes e, no caso que nos ocupa, tan fragmentadas e minoritarias. Por outra parte, non é infrecuente a práctica de usar unha terceira lingua interposta e obter resultados semellantes ós esperados dunha traducción directa. En castelán coñeceuse ó Premio Nobel bengalí Rabindranaz Tagore por mediación da traducción inglesa que

1. *Terra, mar e lume. Poesía de Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, Croacia, Eslovenia, Macedonia, Montenegro e Serbia*. Introducción, selección e traducción de Ursula Heinze de Lorenzo, Xunta de Galicia, 1995.

usou Zenobia Camprubí de Jiménez². Así mesmo moitas linguas no mundo enteiro chegaron por primeira vez ó coñecemento da Biblia en traducións que partían non dos textos orixinais senón da *Vulgata* latina de S. Xerome.

Varios son os obxectivos que a traductora se propón co seu traballo, encetado cando dos Balcáns non chegaban a Galicia máis cás crónicas de guerra de Alfonso Armada, as reportaxes fotográficas de Delmi Álvarez ou os relatos de guerra que Miguel Anxo Murado publicou baixo o título *Ruído*³. En primeiro lugar, como ela manifesta no limiar, «concíbín esta escolma coma un intento de construír, no medio do terror, do estrago, da desesperación e da morte, unha casa de convivencia pacífica» (p. 7). En segundo lugar, Ursula Heinze intenta con esta antoloxía «esperta-la curiosidade do lector e, se cadra, conseguir un primeiro achegamento a unha poesía case descoñecida en Galicia» (p. 73).

Este segundo obxectivo seguro que os lectores desta tradución o acadan. Hai ademais outro ben cultural que se deriva dela e que está relacionado coa normalización lingüística de Galicia. Creo que non existe noutra lingua da Península Ibérica unha antoloxía semellante e que sómo-los lectores galegos os primeiros en poder achegarnos á lírica actual das linguas sudeslavas. Esta comunicación literaria entre comunidades lingüísticas tan distintas supón unha fonte de enriquecemento para a lingua receptora e para os lectores que poidan acceder a estes novos textos xa galegos.

Lamentablemente, poucos son os lectores galegos que poden ter un encontro fortuíto con esta tradución da lírica sudeslava; xa que o que se gañou nunha edición cáseque de luxo por conta da Dirección de Política Lingüística da Xunta de Galicia, perdeuse na posibilidade dunha distribución masiva e a baixo prezo. Os destinatarios naturais desta antoloxía son as novas xeracións, fáciles lectores da lingua galega e con sensibilidade ante os problemas de Centroeuropa. Así mesmo, son tamén destinatarios destes poemas de vida, amor e morte as xeracións maiores de lectores e escritores galegos que poden sintonizar facilmente co pesimismo de Vojislav Vulamovic no seu poema «Historia» (p. 287), ou co sentimento de familiaridade cos xa defuntos, manifesto en «Icno» de Risto Ratkovic (p. 279) ou en «Nave na tumba» de Desanka Maksimovic (p. 322). Esperamos que unha política máis sensible coas necesidades culturais das novas xeracións poida en breve ofrecer un programa de traducións para todos, tendente á normalización lingüística da lectura galega.

Ademais da tradución hai que lle agradecer a Ursula Heinze de Lorenzo as distintas introduccións con que se abre cada unha das partes desta antoloxía, segundo as distintas linguas e nacións dos poetas.

Xulián Maure Rivas
INB Nigrán

2. Cfr. Tagore, *Obra selecta*, Madrid, Aguilar, 1963⁶, 57.

3. Vigo, Galaxia, 1995.